

Lausunto ehdotukseen jätelaiksi ja laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto jätelakityöryhmän ehdotuksesta jätelaiksi.

Suomen luonnonsuojeluliiton mielestä ehdotus jätelaiksi on joiltakin osin selkeytynyt vanhaan lakiin verrattuna. Jätelakiluonnoksen tulisi kuitenkin olla tiukempi, jotta edes kierrätykselle ja jätteiden määrän vähentämiselle asetetut EU-tavoitteet voidaan toteuttaa.

Jätelaki on laaja puitelaki, joka linjaa suomalaista jätehuoltoa vuosiksi eteenpäin. Luonnonsuojeluliiton mielestä jätelaki ja siihen liittyvät asetukset muodostavat kokonaisuuden, ja niitä tulisi arvioida yhdessä. Siksi jätelakiehdotusta tulisi vielä valmistella ja tuoda lausunnolle yhtä aikaa asetusuudistusten ja ympäristönsuojelulain uudistuksen kanssa.

Ehdotetun jätelain on määrä "edistää luonnonvarojen kestäväää käyttöä, vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, ... sekä ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa ... ympäristölle" (1 §). Suomen luonnonsuojeluliitto (SLL) katsoo, ettei jätelakiesitys nykymuodossaan toteuta näitä tavoitteita, vaan vaatii parannuksia.

Luonnonsuojeluliitto olisi toivonut selvästi innovatiivisempaa lähestymistä lakiuudistukseen. Lakia olisi tullut kehittää siihen suuntaan, että se ohjaisi toimintaa selvästi jätedirektiivin hengen mukaisesti. Erityisesti jätehierarkian noudattamisen tehostaminen on jäänyt vähälle huomiolle. Lain tavoite luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja jätteen määrän ja haitallisuuden vähenemisestä näkyy käytännössä vain lain 2. luvun 5 §:n alussa. Lisäksi kyseisen pykälän 1 momentin velvoitteet vesitetään myöhemmin esitettävillä poikkeamismahdollisuuksilla.

Yhteenveto SLL:n keskeisistä vaatimuksista:

- Asetukseen tulee sisällyttää tavoite jätteen synnyn ehkäisylle, uudelleenkäytölle ja kierrätykselle
- Jätteen synnyn ehkäisyn, uudelleenkäytön valmisteluun ja kierrätykseen liittyvien velvoitteiden laiminlyönti on sanktioitava
- jätehuollon ensisijaisuusjärjestyksestä tulee voida poiketa vain ympäristöperustein
- sekalaiseksi yhdyskuntajätteeksi tulee luokitella vain jäte, jossa on korkeintaan yhteensä 30 % kierrätyskelpoista jätettä
- jätteen synnyn ehkäisyn edistämiseen tulee osoittaa vähintään 20 % jätemaksuilla kerättävistä tuloista, jotta jätehuollon ensisijaisuusjärjestyksen ensimmäinen taso saisi sille kuuluvat resurssit
- täysi taloudellinen ja fyysinen vastuu tuottajavastuun alaisista tuotteista tulee osoittaa kokonaan tuottajille
- Suomen on kiellettävä yhdyskuntajätteen tuonti maahan
- eloperäisen jätteen synnyttämä metaani on otettava entistä paremmin talteen hyödynnettäväksi.

4 § Muut määritelmät

Sekalaisen yhdyskuntajätteen määritelmään tulee lisätä rajoitus, että sekalainen yhdyskuntajäte saa sisältää yhteensä korkeintaan 30 % kierrätyskelpoista jätettä (paperia, pahvia, biojätettä, lasia ja metallia) Näin ehkäistään se, ettei sekajätteeksi käytännössä luokitella kaikkea sekajäteastiaan kertyvää jätettä, vaikka se sisältäisi vielä huomattavasti kierrätyskelpoisia jätelajeita.

Jätehuollon määritelmän rinnalle tai tilalle tarvitaan määritelmä, joka sisältää myös velvollisuudet jätteen synnyn ehkäisyn toteuttamiseksi (esimerkiksi **Jätealan tehtävät** tai **Jätealan velvollisuudet**). Jätehuollosta tulisi puhua vain, kun todella rajaudutaan jätteen keräykseen, kuljetukseen, hyödyntämiseen ja loppukäsittelyyn sekä näihin liittyviin muihin määritelmän mukaisiin tehtäviin.

Olisi yksiselitteisempää puhua jätealan vastuuviranomaisesta, jolle kuuluu myös ehkäisyn edistäminen. Nyt esimerkiksi kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtäviä määriteltäessä (14 § ja 16 §) jätteen synnyn ehkäisyn edistämisen velvoite jää edelleen selkeästi määrittelemättä.

Uudelleenkäytön valmistelun määritelmää tulee selkeyttää nykyisestä ymmärrettävyyden lisäämiseksi. Sekaannuksen taustalla ovat jätedirektiivin sekavat ja epäjohdonmukaiset jätteen synnyn ehkäisyn ja uudelleenkäytön määritelmät. Sekaannukset voitaisiin oikaista ottamalla käyttöön seuraava muotoilu: ”Uudelleenkäytön valmistelulla tarkoitetaan jätteenä käytöstä poistetun tuotteen tai sen osan tarkistamista, puhdistamista tai korjaamista siten, että tuote tai sen osa voidaan käyttää uudelleen ilman muuta esikäsittelyä.”

Yleinen velvollisuus noudattaa ensisijaisuusjärjestystä (5§)

2. momentti, Ensisijaisuusjärjestyksestä poikkeaminen:

Ensisijaisuusjärjestyksestä on SLL:n mielestä aiheellista voida poiketa vain, jos tämä on tuotteen ja jätteen elinkaaren aikaisten ympäristövaikutusten vuoksi perusteltua, ja poikkeamisessa on otettava huomioon ympäristötavoitteiden kannalta parhaan tuloksen saavuttaminen. Tämä on välttämätöntä 1 §:n luonnonvarojen kestävä käytön tavoitteiden toteutumiseksi. Jollei vaikutuksilla sanota erityisesti tarkoitettavan ympäristövaikutuksia, lain tämä kohta jää avoimeksi erilaisille tulkinnoille. Vastaavasti viittaaminen lain tavoitteiden toteutumiseen on monitulkintainen, koska tavoitteena on niin luonnonvarojen kestävä käyttö kuin toimiva jätehuoltokin. Viittaaminen nimenomaan ympäristövaikutuksiin selkeyttää lain pyrkimystä kestävä kehityksen mukaiseen toimintaan siten, että esimerkiksi pelkkä lyhyen tähtäimen hyötyjä tuottava, taloudellisesti toimiva jätehuolto ei riitä perusteeksi poiketa ensisijaisuusjärjestyksestä.

3. momentti, Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat säännökset:

Toistaiseksi Suomessa ei ole määrällisiä eikä laadullisia tavoitteita jätteen määrän vähentämiseksi, vaikka jätteiden vähentäminen on jätedirektiivin päätavoite. Myös kierrätystavoitteiden tiukentaminen on kesken, eikä lopputulosta tiedetä.

Jätedirektiivin toteutumiseksi SLL esittää, että ensisijaisuusjärjestyksestä annettavista tarkemmista

säännöksistä todetaan jätelaissa seuraavasti (5 §, uusi 3 mom): "Valtioneuvoston asetuksella **annetaan** jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja kierrätyksen järjestämiseksi tarkempia säännöksiä velvollisuudesta valmistella jäte uudelleenkäyttöön tai kierrättää se. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella **annetaan** tarkempia säännöksiä jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiselle, jätteen uudelleenkäytön valmistelulle ja kierrätykselle asetettavista määrällisistä tavoitteista ja velvoitteista sekä määrääjoista tavoitteiden saavuttamiselle ja velvoitteiden täyttämiseksi ja niin, että tavoitteet ja velvoitteet voivat olla jätelajeittain tai jätetuoteryhmittäin erilaisia. Lisäksi **voidaan antaa** vastaavia tarkempia säännöksiä hyödyntää jäte energiana tai muutoin hyödyntää taikka loppukäsitellä jätettä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös ensisijaisuusjärjestyksestä poikkeamisen perusteista."

6 § Tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan ja jakelijan huolehtimisvelvollisuudet

Jätelaissa on hyviä tavoitteita tuotteen valmistajille. Niitäkin olisi tiukennettava ja esimerkiksi raaka-aineiden säästävä käyttö sisällytettävä lakiin ilman toteamusta, että siitä voi poiketa taloudellisilla perusteilla.

Tämän pykälän 1. momentin 5 kohdassa SLL esittää seuraavaa muotoilua: "5) tuote on kestävä, korjattava ja uudelleenkäytettävä sekä jätteenä kierrätettävä ja siitä ja sen käytöstä syntyy mahdollisimman vähän jätettä." SLL:n mielestä kestävyys ja korjattavuus vaatimusta ei voi asettaa uudelleenkäytettävyyden vaihtoehdoksi.

4. momentissa SLL esittää seuraavaa muotoilua toistaiseksi vähälle huomiolle jääneen jätteen synnyn ehkäisyvelvoitteen konkretisoimiseksi: "Valtioneuvoston asetuksella annetaan 1 momentin 1-6 kohdassa sekä 2 ja 3 momentissa säädetystä tuotantoon ja tuotteisiin kohdistuvista vaatimuksista tarkempia säännöksiä..." Määräysten antaminen myös 1 momentin kohdista 1-4 tekee mahdolliseksi edistää mm. kierrätysmateriaalien sekä uudelleenkäytettävien ja uudelleenkäytettäviä osia sisältävien tuotteiden käyttöä, haitallisten aineiden korvaamista haitattomammilla menetelmillä ja aineilla sekä tarpeettoman pakkaamisen välttämistä.

SLL:n mielestä myös jätteen synnyn ehkäisy- sekä uudelleenkäyttöpykälien noudattamatta jättämisestä on määrättävä rangaistussäännöksissä (134 §). Valvontaviranomaisten käyttöön on lisäksi tuotettava toimintatapojen yhdenmukaistamiseksi ohjeet siitä, miten 107 §:n mukaiseen rikkomukseen tai laiminlyöntiin puututaan jätteen synnyn ehkäisyn huolehtimisvelvollisuuksien kohdalla.

Lakiehdotuksen pykälässä 6 on annettu asetuksenantomahdollisuus tarkempia säädöksiä varten. Asetuksenantomahdollisuus on laajennettava myös 1. momentin 4 kohtaan. Pykälään on myös lisättävä vaatimus siitä, että tuotteen korjattavuuden ja uudelleenkäytettävyyden on käytännössä toteuduttava Suomessa. Tuotteen korjattavuus ei saa tarkoittaa pelkästään sitä, että tuote voidaan korjata tehtaalla. Tuotteen käyttäjillä tulee olla mahdollisuus korjauttaa tuote Suomessa tai kuljetukset tulee hoitaa valmistajan kustannuksella.

7 § Julkisyhteisöjen velvollisuudet ensisijaisuusjärjestyksen edistämiseksi

SLL esittää pykälään seuraavaa muotoilua: "Viranomaisen ja julkisoikeudellisen laitoksen ja yhteisön on omassa toiminnassaan edistettävä luonnonvarojen kestävää käyttöä ja

ensisijaisuusjärjestystä mm. käyttämällä kestäviä, korjattavia, uudelleenkäytettäviä sekä kierrätettäviä tai kierrätetyistä raaka-aineista valmistettuja tuotteita ja suosimalla palveluita, joissa syntyy mahdollisimman vähän ja mahdollisimman haitatonta jätettä. Viranomaisen on pystyttävä osoittamaan täyttäneensä nämä vaatimukset hankinnoissaan. Viranomaisen on myös mahdollisuuksien mukaan vaikutettava siihen, että ne yksityisoikeudelliset yhteisöt, joissa viranomainen on osallisena, ottavat edellä esitetyt velvollisuudet huomioon.” Vaatimusten toteutuminen edellyttää joko valvontaa tai sellaista menettelyä, joka automaattisesti johtaa niiden toteutumiseen. Viranomaisen on helppo hankinta- ja kilpailutusasiakirjoilla todistaa täyttävänsä pykälän vaatimukset, ja avoin kilpailutusmenettely toimii ”julkisena valvontana”.

Erkki J. Hollon mukaan Saksan laissa mm. sanotaan: Viranomaisten on omassa toiminnassaan edistettävä lain tarkoituksen toteutumista (KrW-/AbfG 37 §). Lisäksi täsmennetään, että viranomaisten on muun muassa materiaaleja tai kestokulutushyödykkeitä hankkiessaan tai käyttäessään todistettava, ottaen huomioon lain 4 ja 5 §:n vaatimukset, että tuotteet ovat pitkäikäisiä, korjauskelpoisia, uudelleenkäytettäviä tai hyödyntämiskelpoisia ja verrattuna muihin tuotteisiin niiden käytöstä aiheutuu vähemmän jätteitä tai vähemmän haitallisia pitoisuuksia sisältäviä jätteitä tai että niistä aiheutuvat jätteet ovat hyödyntämiskelpoisia. Edelleen säädetään, että viranomaisten on myös mahdollisuuksiensa mukaan vaikutettava siihen, että ne yksityisoikeudelliset yhteisöt, joissa viranomainen on osallisena, ottaisivat edellä esitetyt velvollisuudet huomioon. Säännöksellä siten velvoitetaan viranomaisia huomiomaan jätehierarkiset vaatimukset omassa investointi- ja kulutuskäyttäytymisessään. Samantyyppinen osavaltioiden viranomaisten toimintaa ohjaava säännös sisältyy useimpien osavaltioiden jätelakeihin.

SLL esittää pykälään seuraavaa täydennystä jätedirektiivin kannustusvelvoitteen toteuttamiseksi: ”Viranomaisen on tuettava tuotteiden uudelleenkäyttö- ja korjausverkostojen perustamista ja toimintaa tuotteiden ja niiden osien uudelleenkäytön edistämiseksi.” Verkostojen toiminnan tukeminen on tarpeen, jotta myös jätteen synnyn ehkäisyyn liittyviä palveluita on kansalaisten saatavilla tasavertaisesti.

9 § Selvilläolo- ja suojeluvollisuudet

SLL esittää lisäyksenä 1. momenttiin, että jätteen haltijan on oltava riittävästi selvillä myös jätteen synnyn ehkäisyn kannalta merkityksellisistä ominaisuuksista sekä mahdollisuuksista ohjata jätteeksi päätyviä tuotteita tai niiden osia uudelleenkäyttöön.

SLL esittää täydennyksenä 2. momenttiin, että jätteen käsittelylaitoksen tai –paikan sijoittamisessa, rakentamisessa ja käytössä on erityisesti huolehdittava myös siitä, ettei toiminnasta aiheudu ensisijaisuusjärjestysten toteutumista haittaavaa ylikapasiteettia. Täydennyksenä 3. momenttiin SLL esittää, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa ympäristölupapäätösten pohjaksi tarkempia säännöksiä myös sekä alueellisesti että valtakunnallisesti rakennettavasta erilaisten käsittely- ja hyödyntämislaitosten maksimikapasiteetista.

Selvilläolovelvollisuuden tulee erityisesti koskea tuotteen pakkausta sekä sitä, paljonko tuotteesta ja pakkauksesta syntyy jätettä käytöstä poistamisen yhteydessä. Valmistajan ja jakelijan tulee tietää pakkauksen paino ja sen haitallisuus. Kyseinen velvollisuus on tärkeä siksi, että voitaisiin valvoa lain 6 pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaista pakkauksen tarpeellisuutta.

10 § Jätteiden erilläänpitovelvollisuus

"Lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on kerättävä ja pidettävä jätehuollossa toisistaan erillään siinä laajuudessa kuin se on terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi, 5 §:n 1 momentissa säädetyn ensisijaisuusjärjestyksen täytäntöön panemiseksi [SLL:n poisto: "taikka", tilalle: "ja"] jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi tarpeellista sekä teknisesti ja taloudellisesti mahdollista." SLL:n mukaan pelkästään jätehuollon asianmukainen järjestäminen ei voi riittää erilläänpitovelvollisuuden edellyttämiseksi, vaan lisäksi on aina otettava huomioon ensisijaisuusjärjestyksen toteutuminen.

12 § Jätehuollon yleiset periaatteet

SLL:n mielestä tämän pykälän nimessä tulee huomioida se, mitä kommentoitiin 4§ kohdalla jätehuolto-termiin liittyen, ja otsikko tulee muuttaa muotoon "**jätealan yleiset velvollisuudet**".

1. momentti

SLL esittää seuraavaa muotoilua momentin ensimmäiseksi lauseeksi: "Tässä laissa tarkoitettujen viranomaisten on jätetehtävien suunnittelussa ja ohjauksessa pidettävä tavoitteena sitä, että maassa on tarvetta vastaavasti mahdollisuuksia erilaisten jätteiden uudelleenkäyttöön, kierrätykseen sekä käsittelyyn. (poistettavaksi: kunnan vastuulle 22 §:ssä säädetyn sekalaisen yhdyskuntajätteen käsittelyyn ja muun jätteen loppukäsittelyyn.) Erityisesti uudelleenkäyttöverkosto, mutta osin myös kierrätysverkosto, on nykyisin puutteellinen, ja sen kehittäminen on tarpeen ensisijaisuusperiaatteen toteutumiseksi.

3. momentti:

[SLL:n poisto: Jätteen haltijan [...] on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitettu jäte toimitetaan käsiteltäväksi johonkin lähimmistä tarkoitukseen soveltuvista laitoksista (läheisyysperiaate).] SLL ehdottaa tilalle: "Jätteen haltijan on toimitettava jäte johonkin lähimmistä ensisijaisuusjärjestyksen ja lain ympäristötavoitteiden mukaisista laitoksista." Läheisyysperiaate ei saa syrjäyttää ensisijaisuusjärjestystä ja ympäristötavoitteita.

14 § Kunnan jätehuoltoviranomainen

SLL esittää, että termi kunnan jätehuoltoviranomainen muutetaan termiksi kunnan jäteviranomainen. Vastaavasti 2 momentissa tulee määrätä kunnan jätetehtävien (ei vain kunnan jätehuollon järjestämisen) hoitamisesta. Termien korjaus tulee toteuttaa kautta jätelakitekstin (mm. 16 §:ssä) ja kuntalaissa.

5 luku. Kunnan järjestämä jätehuolto, 24 § jätteenkuljetus eräissä tapauksissa

SLL esittää, että luvun nimi muutetaan kuulumaan "Kunnan järjestämät jätepalvelut". Tässä luvussa on useissa pykälissä tarvetta muuttaa termistöä sisältämään myös jätteen synnyn ehkäisyn sekä uudelleenkäytön edistämisen.

23 § Kunnan järjestämä jätteenkuljetus sekä

28 § Kunnan jätehuoltopalveluja koskevat laatuvaatimukset

Kunta tulee velvoittaa järjestämään keräys myös uudelleenkäytettäville tuotteille. Keräys voidaan järjestää aluekeräyksenä (23 §). Vastaavasti kunnan on huolehdittava riittävän monipuolisten uudelleenkäyttöpalveluiden saatavuudesta (28 §). 29 §:n (ehdotus nimeksi: Kunnan jätepalveluiden järjestäminen) 1 momentissa tulee säätää kunnan jätepalvelutehtävistä, jotka sisältävät myös jätteiden synnyn ehkäisyn ja uudelleenkäytön.

Vaihtoehto 1: 24 § Jätteen haltijan järjestämä jätteenkuljetus eräissä tapauksissa

SLL on valmis tukemaan vaihtoehtoa 1, mikäli seuraavat ehdot täyttyvät:

- Sekalainen yhdyskuntajäte saa sisältää vain 30 % kierrätyskelpoista jätettä
- 1. momentin viimeinen lause muutetaan muotoon ”Sekalainen yhdyskuntajäte on toimitettava kunnan järjestämään käsittelyyn.”
- 22 §:n 1 momentin rajaukset pysyvät voimassa esitetyssä muodossa, erityisesti kohta 4.

6. Luku Tuottajavastuu

Tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan ja jakelijan huolehtimisvelvollisuuksia on laissa selkeytetty ja tuottajavastuun laajentaminen on selkeästi mukana. Jätelailla tulisi kuitenkin mahdollistaa tuottajavastuun ulottaminen myös esimerkiksi tekstiileihin ja huonekaluihin. Myös uudelleenkäyttö ja jätteen synnyn ehkäisy tulisi huomioida tuottajavastuulainsäädännössä nykyistä kattavammin ja johdonmukaisemmin.

Samoin asetuksella olisi tarpeen tiukentaa pakkausten tuottajavastuuta esimerkiksi muovien talteenotossa. Muovipakkauksille, kuten esimerkiksi pantittomille mehupulloille ja soveltuville muovirasioille, tulisi luoda kuluttajille suunnattu keräysmahdollisuus.

Asetuksessa esitettyjä pakkausjätteiden kierrätysprosentteja tulisi nostaa. Lisäksi asetuksella tulisi antaa tavoitteet pakkausjätteen synnyn ehkäisylle ja uudelleenkäytölle ja poistaa hyödyntämistavoitteet ensisijaisuusjärjestystä häittävinä.

Luonnonsuojeluliitto kiinnittää huomiota siihen, että laissa olisi tullut nykyistä kattavammin huomioida ehdotukset Suomen ympäristökeskuksen tekemästä selvityksestä tuottajavastuusääntelyn toimivuudesta ja kehittämistarpeista (viite: ISBN 978-952-11-3492-0 (PDF) Jätehuollon tuottajavastuujärjestelmien toimivuus).

33 § Tuottajan vastuu jätehuollosta ja sen kustannuksista

On tärkeää, että hankinnan tekijä saa ennen ostopäätöstä tiedot haitallisista aineista, tuotteen kestävydestä, korjattavuudesta, kierrätettävyydestä ja muista vastaavista ominaisuuksista. Siksi SLL ehdottaa, että tähän pykälään lisätään seuraava momentti (33 § 4 mom):

Tuotteen tuottajan, maahantuojan tai markkinoijan on liitettävä tuotteeseen selvitys siitä, kuinka tuotteessa ja sen suunnittelussa, valmistuksessa ja markkinoinnissa on toteutettu 6 § 1-3

momenttien velvoitteet.

35 § Tuottajan järjestämä vastaanotto ja siitä tiedottaminen

Paperin kiinteistökohtaisen keräyksen järjestämisvastuu ja kustannukset pientalo- ja haja-asutusalueen ulkopuolella kiinteistöiltä osoitetaan 2 momentissa tuottajille. Myös pakkausjätteiden kiinteistökohtaisen keräyksen tulisi kuulua tuottajille. Vastuu voisi koskea vähintään 10 tai 15 asunnon kiinteistöjä. Lasi- ja metallipakkaukset voidaan selvitysten mukaan hyvin kerätä samaan astiaan ja kuitupakkaukset pahvin- ja/tai paperinkeräyksen kanssa samoilla ajoneuvoilla. Kiinteistökohtaisen keräyksen kustannukset jäisivät näin mataliksi, ja tuottajavastuu toimisi paremmin sen tavoitteiden mukaisesti siirtäessään pakkausten jätevaiheen kustannukset tuottajalle.

Tuottajan on 1 momentista poiketen järjestettävä jätteenä käytöstä poistettujen paperituotteiden kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottopaikasta, jos kiinteistö sijaitsee muulla kuin pientalo- tai haja-asutusalueella. Tuottajan on myös järjestettävä 39 §:n mukaisesti kerättyjen jätteenä käytöstä poistettujen tuotteiden kuljetus maksutta jakelijan vastaanottopaikasta.

41 § Tuotteen haltijan velvollisuudet

SLL esittää uutta momenttia: "Käytöstä poistetun tuotteen haltijalla on kuitenkin oikeus jätehuollon ensisijaisuustavoitteiden saavuttamiseksi luovuttaa tuottajavastuun piiriin kuuluva jäte uudelleenkäyttöön tai kierrätettäväksi yksityisoikeudellisen sopimuksen perusteella 19 §:n mukaiselle toimijalle."

Tällainen lisäys vahvistaisi sen, että esim. elektroniikkatuotteiden tai niiden osien uudelleenkäyttämiseksi ne voidaan laillisesti toimittaa jonkun muun kuin tuottajan korjattavaksi ja edelleen käytettäväksi.

60 § Kunnan jätemaksu

2 momentti:

Jätemaksun on oltava sellainen, että sen kertymällä katetaan 59 §:ssä tarkoitetut jätteen loppukäsittelyn sekä muiden jätehuollon järjestämiseen liittyvien tehtävien hoitamisen kustannukset [...]. Maksun on vastattava kunnan tarjoamaa palvelutasoa ja [...] kannustettava **[SLL:n poisto: mahdollisuuksien mukaan]** jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä ensisijaisuusjärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon.

SLL:n perustelu: taloudelliset ohjauskeinot ovat tutkitusti tehokkaita keinoja ohjata käyttäytymistä haluttuun suuntaan. Tämä pykälä on yksi harvoista koko laissa, jossa taloudellista ohjaavuutta tuodaan suoraan jätehuoltotoimintaan. Siksi emme voi hyväksyä, että pykälää vesitetään em. muotoilulla.

3 momentti:

SLL:n mielestä kunnan on perusmaksun lisäksi perittävä kaikkien jätealan velvollisuuksien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi jätemaksua. Jätemaksun kertymästä vähintään 20 % on käytettävä jätteen synnyn ehkäisyyn edistämiseen ja vähintään 20 % jätteiden kierrätyksen

ja muun materiaallisen hyödyntämisen edistämiseen. Näiden tehtävien kustannusten sisällyttäminen jätemaksuun on kannustavaa, kun eniten jätettä tuottavat maksavat suuremman osan ehkäisyn ja kierrätyksen edistämisestä. Samalla määräys mahdollistaa riittävät varat ryhtyä edistämään erityisesti jätteen synnyn ehkäisyä.

Kunnan velvollisuutta järjestää neuvonta (ehdotuksen 74 §) on tarkennettava. Kunnan jätemaksun on 60§:n mukaan katettava myös neuvonnan kustannukset. Mikäli kunta järjestää 62 §:n mukaisesti jätteen käsittelyn, mutta ei kuljetusta, kunnan tulee joka tapauksessa periä jätteen kuljettajalta vähintään jäteneuvonnan järjestämisen kustannukset.

Suomen ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten neuvontavelvoitteen minimitaso tulee määritellä valtioneuvoston hyväksymässä valtakunnallisessa jäteneuvontaohjelmassa. Ohjelmassa tulee määritellä, miten neuvonnan määrää ja laatua valvotaan ja miten ongelmakohtiin puututaan.

91 § Jätteen kansainväliset siirrot

Tähän pykälään SLL ehdottaa lisättäväksi toisen momentin:

"Edellä olevan lisäksi yhdyskuntajätettä ei saa tuoda ulkomailta Suomeen mihinkään tarkoitukseen."

Lakiin tulee ottaa mukaan ehdotukset Ympäristöministeriön raportista 5/2010 (ISBN:978-952-11-3728-0) "Jätekuljetusten valvonnan tehostaminen".

110 § Uhkasakko, teettämisuhka ja keskeyttämisuhka

Laki mahdollistaa uhkasakon käyttämisen tehostamaan lain nojalla annetun määräyksen toteuttamisvelvoitetta. SLL ehdottaa, että sitä käytettäisiin myös lain määräysten täyttämättä jättämisen sanktiointiin. Esimerkiksi jos kunta ei ole käyttänyt jätteiden synnyn ehkäisyn neuvontaan vaadittua osuutta jätemaksutuotoista, sille voitaisiin määrätä sanktioita.

JÄTELAKIIN OLISI LISÄTTÄVÄ:

Biojätteen tehostettu energiakäyttö kaasuna:

Sekalaisessa yhdyskuntajätteessä on edelleen noin 40 % biojätettä. Toimet biojätteen synnyn ehkäisemiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi ovat olleet vähäisiä, vaikka potentiaali on osoitettu huomattavaksi. Ruokajätteen ehkäisy on taloudellisestikin erittäin perusteltua. Biojäte-, liete-, peltobiomassa- ja lantapohjaisen biokaasun käyttö fossiilisten liikennepolttoaineiden korvaajana on ainoita vaihtoehtoja kestäviin uusiutuviin polttoaineisiin siirtymisessä. Lisäksi se lisää energiaomavaraisuutta, työllisyyttä ja alueellisesti tasapainoista kehitystä sekä edistää Suomen EU-sitoumuksia uusiutuvien energiamuotojen edistämisessä.

Siksi SLL esittää, että valtioneuvosto antaa asetuksen biojätteestä. Asetuksessa määritellään tavoitteet biojätteen synnyn ehkäisylle ja kierrätykselle. Kierrätyksen edistämiseksi annetaan

määräykset biokaasu- ja kompostointiprosesseista ja niiden lopputuotteista. Määräyksissä otetaan huomioon tarve ja mahdollisuus käsitellä biokaasulaitoksessa samanaikaisesti biojätteitä, lietteitä, lantaa ja peltobiomassoja uusiutuvia liikennepolttoaineita tuottaen sekä tavoite hyödyntää syntyvää mädätettä mahdollisimman tehokkaasti.

Jätehuollon ensisijaisuusjärjestys ympäristönsuojelulaissa

Ympäristönsuojelulain lupamenettelyt eivät nykyisellään velvoita suurten ympäristönsuojelullisten periaatteiden kuten jätehuollon ensisijaisuusjärjestyksen tai ilmastonmuutoksen torjunnan huomioimiseen. Ympäristönsuojelulakia tulisi ehdottomasti kehittää näiltä osin tällaisten asioiden mahdollistamiseksi. Tämän lakiuudistuksen yhteydessä tätä asiaa voitaisiin edistää esimerkiksi lisäämällä YSL:n 42 pykälään seuraava teksti:

42 § *Luvan myöntämisen edellytykset*

SLL:n lisäys: Jätteen hyödyntämis- tai käsittelytoiminnan lupaharkinnassa on noudatettava jätehuollon ensisijaisuusjärjestystä.

Helsingissä, 14.4.2010

Jouni Nissinen
ympäristönsuojelupäällikkö